

Primjena glazbene kulture u dječjem vrtiću - igre s pjevanjem

Babić, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:918057>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

PETRA BABIĆ

ZAVRŠNI RAD

PRIMJENA GLAZBENE KULTURE U DJEČJEM
VRTIĆU- IGRE S PJEVANJEM

ČAKOVEC, SRPANJ 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
ČAKOVEC

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Petra Babić

**TEMA ZAVRŠNOG RADA: Primjena glazbene kulture u dječjem vrtiću-
igre s pjevanjem**

Mentor: Branimir Magdalenić, viši predavač

Čakovec, srpanj 2020.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	1
SUMMARY	2
1. UVOD	3
2. POČECI PROVEDBE GLAZBENOG ODGOJA U HRVATSKOJ	4
3. ULOGA GLAZBE U DJEČJEM RAZVOJU.....	5
3.1 Emocionalni razvoj.....	5
3.2 Društveni razvoj	6
3.3 Razvoj govora	6
3.4 Motorički razvoj.....	7
3.5 Intelektualni razvoj.....	7
4. RAZVOJ GLAZBENIH SPOSOBNOSTI DJECE.....	7
4.1 Glazbeno nadarena djeca	8
5. GLAZBENE AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU	10
5.1 Vrste glazbenih aktivnosti.....	11
5.2 Trajanje glazbenih aktivnosti	11
5.3 Načini rada u glazbenoj aktivnosti	12
5.4 Priprema odgojitelja za glazbenu aktivnost	12
5.5 Upute za provođenje glazbene aktivnosti	13
6. PJEVANJE U DJEČJEM VRTIĆU	14
7. GLAZBENE IGRE	16
7.1 Utjecaj glazbenih igara na razvoj djece	16
7.2 Učenje pjesme po sluhu	17
8. IGRE S PJEVANJEM	18
8.1 Odabir igre s pjevanjem.....	19
8.2 Priprema za usvajanje igre s pjevanjem.....	20
8.3 Primjena igara s pjevanjem u dječjem vrtiću	21
8.4 Pravila igara s pjevanjem	21
9. IGRE S PJEVANJEM U KRUGU- KOLU	22
10. IGRE U KOLONI	24
11. IGRE SLOBODNIH OBLIKA	26
12. IGRE MJEŠOVITIH OBLIKA.....	27

13. METODOLOŠKI POSTUPCI PRILIKOM UČENJA IGRE I INDIVIDUALAN RAD S DJEKOM.....	28
14. ZAKLJUČAK.....	30
15. LITERATURA.....	31
Izjava o samostalnosti izrade rada	33
Izjava o javnoj objavi rada	34

POPIS SLIKA

Slika 1. Pjesma „Ide maca oko tebe“ (preuzeto iz http://selo.hr/djecje-igre-s-pjevanjem/)	23
Slika 2. Igra „Pilići“ (preuzeto iz Manasteriotti, 1988: 80)	25
Slika 3. „Bim-bom“ (preuzeto iz Manasteriotti, 1988: 104)	26
Slika 4. Igra „Na vratima“ (preuzeto iz Manasteriotti, 1988: 107)	27

SAŽETAK

Još od davnina, pjesma je bila sredstvo izražavanja osjećaja i potreba ljudi. Kada bi ljudima zabranili glazbu, uvidjeli bismo da je ona izrazito potrebna u ljudskom životu.

U ovome radu govorit ćemo o glazbi, njezinoj ulozi kod djece predškolske dobi te provođenju glazbenih aktivnosti, pjevanju i igrama s pjevanjem u dječjem vrtiću. Za glazbu možemo reći da na djecu djeluje kao lijek- pozitivno utječe na pamćenje, pažnju, proces mišljenja, djeluje kao utjeha i smirenje, pozitivno utječe na društvene vještine te djeluje na razvoj fine motorike. Kako bi potaknuli dječju ljubav i privrženost prema glazbi, potrebno je provoditi pjesme kvalitetnog i pristupačnog sadržaja, jer ipak, djeca se jako raduju svemu što kod njih izaziva vedrinu. Iz tog razloga, odgojitelj je dužan biti u stalnoj potrazi za novim sadržajima, metodičkim postupcima i igrama kojima će privući pažnju djece. Nadalje, približit ćemo korištenje igara s pjevanjem u dječjem vrtiću. Djecu na aktivnost i kretanje potiču kvalitetna glazba i pjevanje isto kao i govor, koji ih dodatno motivira. Aktivno sudjelovanje poput pokreta i uživanja kroz melodiju i ritam nazivamo igrom u kojoj se događa dječji cjelovit i daljnji razvoj.

Ključne riječi: glazba, glazbena aktivnost, igre s pjevanjem, cjelovit razvoj

SUMMARY

Since ancient times, song has been a tool of expressing people's feelings and needs. If we forbade people to play music, we would realize that it is extremely necessary in human life.

In this paper we will talk about music, its role in preschool children and the implementation of musical activities, singing and singing games in kindergarten. We can say that music acts as a medicine on children - it has a positive effect on memory, attention, the thought process, it acts as a consolation and calming, it has a positive effect on social skills and it affects the development of fine motor skills. In order to encourage children's love and attachment to music, it is necessary to perform songs with quality and accessible content, because still, children are very happy about everything that causes them to be cheerful. For this reason, the educator is obliged to be constantly looking for new content, methodical procedures and games that will attract the attention of children. Furthermore, we will approach the use of singing games in kindergarten. Children are encouraged to be active and move by quality music and singing, as well as speech, which further motivates them. Active participation such as movement and enjoyment through melody and rhythm is called a game in which children's complete and further development takes place.

Keywords: music, musical activities, singing games, holistic development

1. UVOD

Znanstvenici su ustanovili kako glazba izrazito povoljno utječe na dijete još dok je u majčinom truhu. Dijete već tada dolazi do spoznaje raznih zvukova u svojoj okolini. Također, istraživanja govore kako se svako dijete rodi sa određenim glazbenim sklonostima. Igra je osnovna, neophodna, bezbrižna i slobodna aktivnost svakog pojedinca, stoga se kroz nju najbolje postiže glazbeni razvitak kod djece. Pozitivno djeluje na cjelokupan dječji organizam, razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti, inteligencije, na razvoj govora, pobuđuje osjećaje i razvija glazbene sposobnosti. Glazba nas svuda prati, a život bez nje mogli bi nazvati nezamislivim. Koliko je glazba moćno oružje, možemo vidjeti u njenom utjecaju na razvoj i funkcioniranje pojedinca. Ona izaziva velik spektar osjećaja i raspoloženja te značajno utječe na atmosferu u dječjem okruženju. Bitno je da se svaki doticaj djeteta s glazbom vrši kroz igru, jer se spajanjem igre i glazbe dijete obogaćuje iskustvima. Prilikom razvoja glazbenih sposobnosti ključan je poticaj ljudi iz djetetove okoline, kako od roditelja, tako i od odgojitelja. Djecu je isto tako potrebno poticati na vlastiti glazbeni izražaj kroz glazbene igre. U dječjem se vrtiću glazbene aktivnosti odvijaju svaki dan i mogu biti dio bilo koje druge aktivnosti. Rast uz glazbu od malih nogu učvršćuje djetetovu kreativnost i bogati njegovu maštu.

Kako glasi poznata Einsteinova izjava: „ *Mašta je važnija od znanja.* “

2. POČECI PROVEDBE GLAZBENOG ODGOJA U HRVATSKOJ

Pjevanjem, sintezom glazbe i kretnje, slušanjem glazbenih djela i sviranjem doživljavamo glazbu, intelektualno i emocionalno. Ranu glazbenu osjetljivost djece potičemo provođenjem upravo tih aktivnosti vodeći se znanjem da se razvoj glazbenih sposobnosti zasniva na intenzivnom bavljenju glazbom (Marić i Goran, 2013). Glazba je sastavni dio odgojnog procesa, prema Marić i Goran (2013). Višnja Manasteriotti, Stanka Fučkar i Vera Makjanić su kroz niz priručnika napravile razradu uvođenja glazbene umjetnosti u odgoj djece i te metode odgoja i obrazovanja postavile su primjer mnogim generacijama odgojitelja u Hrvatskoj. Glazbeni su sadržaji bili dio domaćih predškolskih programa: *Programa odgojno obrazovnog rada u dječjem vrtiću* iz 1971. godine, *Programa minimuma odgojno-obrazovnog rada s djecom u godini pred polazak u osnovnu školu* iz 1977., *Programskih osnova za njegu i odgoj djece u dječjim jaslicama* iz 1977. i *Osnove programa odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolskog uzrasta* iz 1983. godine. Za razliku od tradicionalnih predškolskih programa, danas aktualni dokument *Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece* iz 1991. godine zasniva se na drugačijem poimanju. U tom se dokumentu glazba smatra bitnim dijelom odgoja djeteta, no nema unaprijed određenih i zacrtanih glazbeno-odgojnih sadržaja koje bi odgojitelj trebao ispuniti u svojem odgojno-obrazovnom radu. U Programskom je usmjerenju naglasak na poticanju glazbenog doživljavanja, izražavanja i stvaranja (Marić i Goran, 2013).

3. ULOGA GLAZBE U DJEČJEM RAZVOJU

Djeca i glazba stupaju u kontakt već od ranog djetinjstva. Glazba je od davnina pružala utjehu i smirenje, zabavu i veselje djeci, koja su i sama stvaratelji glazbe. Prirodni je dio dječje igre, stvara podlogu u komunikaciji s odraslima. Značajno utječe na rast i razvoj djece, na tjelesni i kognitivni razvitak te građenje estetskog odnosa prema glazbi i umjetnosti. „Ako dijete živi u sredini lišenoj bilo kakva oblika umjetnosti, ono će se sporije razvijati nego dijete kod kojeg sredina utječe na stvaranje estetskog odnosa prema umjetnosti“ (Manasteriotti, 1977, str. 19). Djetetovi svakodnevni susreti sa kvalitetnom glazbom potaknut će ga na slušanje. Glazba će utjecati na stvaranje ugodne i smirene atmosfere koja je potrebna za cjelokupan dječji razvoj. Roditeljski dom ili ustanova za rani i predškolski odgoj pogodno su mjesto za spontanu i planiranu provedbu glazbenih aktivnosti te na taj način glazba postaje sastavni dio djetetova života (Marić i Goran, 2013). Od fizičkog rođenja pa sve do izmjene zubi, dijete funkcionira kao osjetilni organ. Oponašajući okolinu, dijete prolazi proces usavršavanja pokreta, od refleksnih do složenih. Na taj način dijete uči hodati, crtati, svirati (Gospodnetić, 2015). Glazbenici Carl Orff i Zoltán Kodály proučavali su mjesto koje glazba zauzima u djetetovom razvoju. Orff ukazuje na to kako su govor, pokret, igra i pjesma- iste stvari. Po njemu su prirodni govor i kretanje ključni za glazbena iskustva djeteta, a djeca su aktivni stvaratelji glazbe. Isto tako, zagovarao je da su prirodna dječja pjevanja osnovna podloga svake melodije. Kodály je pak, na temelju Orffove teorije stvorio sustav glazbenih simbola i nota, po kojem se uče starija djeca. Razmišljanja ovih dvaju glazbenika uvelike su utjecala na upotrebu glazbe u odgoju djece.

3.1 Emocionalni razvoj

Glazba se može upotrijebiti kao način za izražavanje osjećaja, no može utjecati i na promjenu raspoloženja, potaknuti smirenje, stimulirati i biti izvor ugode. Roditelji često pjevaju djeci uspavanke kako bi im pružili smirenje i utjehu, a njihova će djeca isto tako pjevati uspavanke svojoj djeci, no to ne mora strogo biti pjesma. Majke su

svojoj djeci pjevušile ponavljajući motiv od dvije note (nu-na na-na). U svakoj kulturi prisutne su jednostavne pjesme kojima prenosimo ljubav. Glazba i osjećaji su usko povezani, stoga je potrebno da roditelji zajedno sa djecom razgovaraju o glazbi i osjećajima koje ona u njima izaziva.

3.2 Društveni razvoj

Glazba igra veliku ulogu u razvitku socijalnih vještina. Pjesme u kojima sva djeca u isto vrijeme izvode iste stvari, izrazito su uspješne kod poticanja djece koja inače sa strane promatraju ostatak grupe, tj. povučena djeca više će se upuštati u zajedničku aktivnost. Na taj način kroz glazbu djeca iskazuju ono što osjećaju i lakše stječu samopouzdanje.

3.3 Razvoj govora

Glazba također pozitivno utječe na razvoj jezika i govora. Odgojitelj može igru usmjeriti tako da, na primjer, djeca plješću ritam i izgovaraju ime prijatelja iz grupe te pritom nauče imena svojih prijatelja u grupi. Glazba može prenijeti osjećaje koje ne možemo izreći i na taj način pruža pomoć u komunikaciji i izražavanju djeci koja su sramežljiva. Isto tako, dobar izbor ritmičkih pjesama uz prisutnost ritmičkih instrumenata i igre pomoći će u učenju slogova, samoglasnika, dijeljenja riječi na slogove, te lakše usvajanje programskih sadržaja početnog čitanja i pisanja. Melodija stvara dobro pamćenje, a pamćenjem riječi pjesama dijete bogati svoj rječnik. Djeca će se ponekad upustiti u skladanje svoje pjesme, kroz poznate ili izmišljene melodije i tako će izreći svoju priču ili iskazati osjećaje.

3.4 Motorički razvoj

Znanstvena istraživanja ponašanja male djece govore kako se pojavljuje prirodna reakcija povećane aktivnosti prilikom slušanja življe glazbe. Bezbržno plesanje i kretanje tijekom glazbe pridonosi razvoju koordinacije. Kroz glazbu djeca uče i o samostalnosti, primjerice kroz pjesme o oblačenju, jelu, čišćenju, kupanju i slično. U učenju malog djeteta glazba ima i znanstvene elemente; djeca će shvatiti ako napnu strunu, žicu ili gumicu i tada prođu prstom preko nje, da će to proizvesti zvuk. Istraživanja ukazuju na to kako se kroz doživljaj smirujuće i tihe glazbe može umanjiti napetost mišića.

3.5 Intelektualni razvoj

Slušanjem glazbe, proučavanjem, razgovorom o njenoj povijesti i načinu izvođenja u raznim kulturama, sviranjem nekog instrumenta ili pjevanjem, komponiranjem, improvizacijom i izvođenjem izazovno se utječe na intelektualni razvoj. Glazbena naobrazba uvelike potiče skladan rad živčanog sustava i pozitivno utječe na sposobnost učenja.

4. RAZVOJ GLAZBENIH SPOSOBNOSTI DJECE

Glazbene sposobnosti kompleksan su pojam, a razni su glazbeni psiholozi kroz povijest vršili istraživanja na tu temu. Glazbeni psiholozi još uvijek su podijeljenih stavova jesu li glazbene sposobnosti prisutne od rođenja, izgrađene kroz život uz glazbeni poticaj ljudi iz okoline ili su za stjecanje važna oba čimbenika. Kroz razna istraživanja ustanovio se razvitak glazbenih sposobnosti do devete godine života, a do tad stečene glazbene sposobnosti prate pojedinca na istoj razini čitav život. Uz sve to, vrlo je bitna i uloga odgojitelja, koji će pridonijeti razvoju glazbenih sposobnosti. Kod čimbenika glazbenog razvoja dijele se razmišljanja psihologa. No ipak, većina glazbenih psihologa dijeli mišljenje Farnswortha, koji upućuje na značajan utjecaj

nasljeđa, djetetove okoline poput obitelji, predškolske ustanove, odgojitelja i učitelja glazbe u glazbenom razvoju. Roditelji vrlo rijetko posvećuju značajniju brigu njegovanju glazbenih sklonosti i dispozicija svoje djece. Velika većina djece u obitelji nema poticaj na glazbene aktivnosti, a samim time i ne aktivira svoje glazbene sposobnosti (Gradištanac, 2017). Djeca iz glazbeno pasivnijih obitelji obično pokazuju manje razvijenije glazbene sposobnosti te manju zainteresiranost za pjevanje, glazbene igre i slušanje kada krenu u školu (Požgaj, 1988). S obzirom na to da djeca vole glazbu, njihov glazbeni i pjevački razvoj treba se razvijati postupno.

U glazbenu sposobnost spada: osjećaj za intonaciju, uočavanje dinamike, uočavanje tempa, osjećaj za ritam, kretanje uz glazbu, pamćenje glazbenih cjelina, prepoznavanje melodije, osjećaj za skupno muziciranje, razlikovanje visine, razlikovanje boje tona, sposobnost transponiranja, sposobnost improviziranja. Ako djeca pokazuju zanimanje za glazbu, potrebno je poticati njihovu volju za sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima. Kroz glazbene igre s pjesmom djeca stječu znanja o glazbi.

4.1 Glazbeno nadarena djeca

Glazbeni talent dolazi na vidjelo u vrlo ranijoj dobi od bilo kojeg talenta u drugom području i vidljiv je samo kod pojedine djece, za razliku od prirodne glazbene sposobnosti.

Znakovi glazbenog talenta su:

- dijete zanimaju zvukovi u okolini
- smiruje ga zvuk ili glazba
- pozorno i mirno sluša glazbu
- rado sudjeluje u glazbenim aktivnostima
- traži prilike za slušanje i stvaranje glazbe
- iskazuje ugodu, veselje i druge osjećaje prilikom slušanja glazbe
- pokretima reagira na ritam i promjene tempa
- opisuje pomoću zvuka i melodije
- melodiju uči usput dok nešto radi
- primjećuje istodobno zvučanje različitih instrumenata u orkestralnoj izvedbi

- lako pamti i reproducira dijelove melodije
- točno reproducira pojedinačne tonove i melodiju

Kod djece starije od pet godina može doći do pojave svih znakova, kod djece mlađe od pet godina moguće je uočiti poneki znak iz cijelog popisa, a za djecu mlađu od tri godine uobičajeno je samo prvih šest znakova na popisu.

5. GLAZBENE AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU

Aktivnost u vrtiću je način provođenja određenog programa koji rezultira realizacijom jednog ili više sadržaja. Cilj dječje aktivnosti je rješavanje problemskih situacija, usvajanje iskustava i znanja, razvijanje sposobnosti rješavanja problema i socijalnih vještina, daljnji razvoj i usvajanje radnih navika te suradnje u skupini, razvoj psihomotorike, spretnosti, kreativnosti i različitih oblika kreativnog izražavanja, izgrađivanje pozitivnih osobina sposobnosti kao što su samoinicijativa, samopouzdanje, odgovornost, samostalnost, spremnost na suradnju te prijenos informacija, znanja i vještina u roditeljskom domu, u vrtiću i zajednici. Odgojitelj se najprije treba pripremiti kako bi djeci omogućio ili s njima vježbao neki sadržaj. Psiholozi preporučaju suradnički, a ne natjecateljski način rada, zato što se u natjecateljskim aktivnostima uspješni veličaju, a manje uspješni potiskuju i zanemaruju. Dječja pažnja traje kratko i to trebamo uzeti u obzir kod provedbe svake aktivnosti. Najčešće trajanje aktivnosti je oko petnaest minuta, no to ovisi o zanimljivosti sadržaja aktivnosti, iz čega zaključujemo da dječja pažnja najviše ovisi o odgojiteljevoj sposobnosti da zainteresira djecu, odnosno o metodičkom postupku kojeg će primijeniti. Svaka aktivnost treba biti bogata raznolikostima i promjenama. Ako odgojitelj nije izradio aktivnost koja je dovoljno raznolika i zanimljiva, trogodišnjaci obično postaju nemirni nakon deset minuta, dok petogodišnjacima nije problem zajednička igra u trajanju od pola sata. Mala djeca mogu prije vremena napustiti grupu ili uopće ne sudjelovati, odnosno nastaviti igru nekom od centara aktivnosti i to im se mora omogućiti. Cilj nije naučiti pjesmu, nego produžiti njezino pjevanje da djeca budu dulje okružena glazbom i da uživaju, a uz to će se ostvariti i zadaci poput razvoja glazbenog sluha, osjećaja za ritam, metar, melodiju, itd. Također, u istoj aktivnosti u vrtiću mogu se kombinirati i zadaci drugih područja, npr. iz matematike, prirode, likovne kulture, itd. Nakon promatranja aktivnosti djece, odgojitelj treba razmišljati o tome što će djeci ponuditi i na koji će način potaknuti daljnje istraživanje i učenje djece. Svaka aktivnost koja potiče jedan razvoj istovremeno utječe i na drugi razvoj. Glazbom se mogu povezivati aktivnosti tijekom cijelog dana. Aktivnost se može provoditi sa svom djecom koja se odazovu, u manjim

grupama i individualno, dok djecu koja oklijevaju pridružiti se aktivnosti ne treba previše nagovarati. Odgojitelji i osobe koje brinu o djeci moraju voditi računa o temperamentu svakog djeteta.

5.1 Vrste glazbenih aktivnosti

Najčešće vrste aktivnosti u sklopu glazbene kulture u vrtiću su:

- obrada pjesme (ili ponavljanje pjesme)
- obrada brojalice (ili ponavljanje brojalice)
- sviranje na udaraljka
- aktivno slušanje glazbe
- igre s pjevanjem
- poticanje dječjeg stvaralaštva

Možemo ih svrstati u četiri glavne skupine: pjevanje, sviranje, slušanje i glazbene igre. U vrtićima se najčešće koriste obrada pjesme i brojalice i igre s pjevanjem, iako bi bilo poželjno da su sve aktivnosti jednako zastupljene.

5.2 Trajanje glazbenih aktivnosti

Glazbene se aktivnosti provode u određeno doba dana, kad su djeca svježja i odmorna. Glazbena aktivnost sastoji se od tri dijela: uvod, tijek aktivnosti i završetak. U uvodnom dijelu djeca imaju psihičku pripremu za aktivnost. Cilj je pobuditi dječje zanimanje za sudjelovanje u aktivnosti. Glavna aktivnost jest ona u kojoj se pjeva, sluša glazba ili se sudjeluje u glazbenim igrama. Započne li se aktivnost glazbenom igrom, djeca prvih nekoliko puta izvode lakšu verziju igre, a potom onu s jednostavnijim pravilima. Na kraju aktivnosti dolazi pohvala za sudjelovanje. Aktivnosti moraju biti prilagođene uzrastu djeteta i sposobnostima koje su karakteristične za određenu dob. Tako djeca mlađe skupine sudjeluju u aktivnosti deset do petnaest minuta, dok djeca srednje skupine mogu sudjelovati i duže, dvadeset do

dvadeset i pet minuta. Djeca starije skupine mogu sudjelovati u aktivnosti i preko trideset minuta, ako pokažu interes za to (Manasteriotti, 1977).

5.3 Načini rada u glazbenoj aktivnosti

Odgojitelj za svaku aktivnost unaprijed bira koje će igre odabrati i na koji način će se igrati s djecom. Od načina rada koje odgojitelji koriste u glazbenim aktivnostima, svakodnevno se koriste sljedeća tri pa ih možemo nazvati osnovnim načinima rada, a to su: pokret, aplikacije i udaraljke. Ova tri načina rada koriste se kod obrade (ili ponavljanja) pjesme i kod obrade (ili ponavljanja) brojalice. Kod aktivnog slušanja također se koriste prvi i drugi način rada (pokret i aplikacije). Pokret, aplikacije i instrumenti se mogu pojaviti i u drugim vrstama aktivnosti (u igrama s pjevanjem, dječjem stvaralaštvu i sviranju udaraljki), ali to ne mora biti kao primarni način rada, nego se pokret, aplikacije i upotreba udaraljki pojave spontano i prirodno, bez prethodne namjere odgajatelja. Na primjer, u igrama s pjevanjem pokret je prisutan već sam po sebi, pa ga odgojitelj ne treba osmišljavati. Kod dječjeg stvaralaštva djeca će možda samoinicijativno posegnuti za udaraljka ili zaplesati, a da odgojitelj to nije planirao kao način rada.

5.4 Priprema odgojitelja za glazbenu aktivnost

U pripremi za aktivnost odgojitelj prvo izabire temu. Izbor najčešće pada na neku pjesmu, igre s pjevanjem ili brojalicu, a sadržaj koji odgojitelj izabire treba biti kvalitetan, odnosno umjetnički vrijedan, a također primijenjen djeci. Nakon biranja teme vrši se analiza sadržaja. Ako je izabrani sadržaj nov za odgojitelja, on prvo treba proučiti sve detalje notnog i tekstualnog zapisa, pojasniti sve što mu je nejasno i analizirati sve elemente pjesme. Zatim slijedi uvježbavanje metra i ritma, gdje se prvo vježba brojanje metra pjesme ili brojalice lupkanjem prstima, nogama ili pljeskanjem, a potom se uz metar izgovara ritam pjesme ili brojalice. Potom dolazi uvježbavanje sviranja i pjevanja. Potrebno je označiti prstomet iznad nota i uvježbati sviranje tako da postane automatizirano. Odgojitelj će pjevati u prvoj oktavi i paziti da se ne uzima

zrak usred fraze, slijedeći smisao rečenice i paziti da ne pada u intonaciji. Također, odgojitelj može dogovorenim znakovima mijenjati dinamiku pjevanja i sviranja, kao i tempo, ukoliko bi to odgovaralo karakteru pjesmu. Naposljetku dolazi planiranje i uvježbavanje metodičkog postupka, a on ovisi o raznim elementima pjesme. Od elemenata najčešće će se pojavljivati metar i ritam i zbog toga odgojitelj može istovremeno s vježbanjem pjesme ili brojalice vježbati njezin metar i ritam u hod, pljeskanjem i na udaraljka.

5.5 Upute za provođenje glazbene aktivnosti

Kod provođenja glazbene aktivnosti dijete mora biti prihvaćeno bez obzira na izgled, sposobnosti, porijeklo ili ponašanje. Nemoguće je pronaći dva u potpunosti ista čovjeka, stoga je potrebno izbjegavati nepotrebne podjele zbog njihove različitosti. Nema potrebe dijeliti djecu na dječake i na djevojčice. U igrama i pjesmama u kojima se djeca javljaju da glume osobe oba spola, to žele i djevojčice i dječaci. Odgojitelji trebaju razumjeti dinamiku grupe, kako se djeca druže i reagiraju jedno na drugo. Trebaju promatrati i bilježiti tko se s kim igra, koja djeca izabiru aktivnosti i koje igračke i materijale više preferiraju. Rad u grupi bit će uspješan jedino ako u grupi prevladava suradnja, a ne natjecanje. Ako je dijete učinilo nešto loše, to ponašanje treba ispravljati i osuditi njegove postupke, a ne dijete kao osobu. Prigodne rečenice za to su : „Ja sam jako tužna kad ti tučeš drugu djecu. To ih boli.“, od rečenica: „ Ti si bacila iskorištenu maramicu. Zato si jako dobra djevojčica.“ U radu s djecom u dječjem vrtiću treba izbjegavati suviše riječi, pogotovo one čije značenje djeca još ne razumiju ili kojima možemo izazvati suprotne učinke. Jedna od takvih riječi je riječ „učenje“, npr. danas ćemo učiti/naučiti. Kada je riječ o pjesmi, onda naš cilj nije naučiti pjesmu, nego pjevati je što više puta, kako bi djeca bila što duže okružena glazbom, a da pritom ne osjete umor ili dosadu. Zato sve radimo uz igru. Isto tako, umjesto riječi „ Tri, četiri, sad!“ djeci je bolje reći „i“ ili „sad“, ili samo dati znak rukom, glavom, udahom, licem ili čitavim tijelom. Bolje je izbjegavati pitanja „Hoćete li?“, „Hoćemo li još jednom?“, „Tko želi?“, „Može?“, „Sviđa li vam se?“, jer ako postavimo takva pitanja moramo biti spremni na negativan odgovor. Djecu nije potrebno opterećivati nepotrebnim uputama. Ako krećemo na jednu stranu, ona će nas slijediti. Ako stoje

nasuprot nas, krenut će na obratnu stranu, kao da su nam u ogledalu i s time treba računati, a ne ih ispravljati. Nije prigodno govoriti im da nešto pokušaju ili probaju, jer pokušaj uvijek rezultira pokušajem, a ne činom. Ako netko nešto napravi, onda je napravio, a nije samo pokušao napraviti. Odgojitelj treba izbjegavati govoriti da nešto ne može. Takve riječi obeshrabruju i zato ih je potrebno izbjegavati. Negativne izjave djeci bolje je zamijeniti pozitivnim pravilima, npr. „Ne vičite!“- „Govorimo tiho.“, „Nemojte crtati po zidovima!“- „Molim vas da crtate na papir.“ Rečenicama poput „Sram te bilo!“ i „Zar te nije sram?“ možda postignemo to da djeca postanu sramežljiva, a to ne želimo. Želimo li da djecu plješću ritam poželjno je reći im da plješću onako kako pjevaju i pritom pljeskati tako da nas djeca oponašaju. Istovremeno oponašanje je osnovni način i kod ostalih oblika glazbenog istraživanja. Umjesto dinamike i tempa možemo spomenuti glasnoću i brzinu, a aplikacije nazvati slikama, lutkama ili što već predstavljaju. Ako će se aktivnost sastojati od igara s pjevanjem, ne treba planirati metodički postupak, nego samo treba uvježbavati radnje koje se spominju u pravilima igara. Najčešće je to samo hodanje metra. Odgojitelju početniku potrebno je da više puta naglas izgovori sve što će reći djeci, da izmjeri vrijeme pjevanja i pričanja, da se gleda u ogledalo dok pleše i da uvježba sve detalje koji će se pojaviti u aktivnosti. Treba unaprijed izraditi rekvizite ako se odlučio za njih i pripremiti sve što mu je potrebno, kao što je prikladna odjeća i obuća. Kod osmišljavanja prostora odgojitelj najčešće koristi sobu u kojoj je njegova grupa djece, a uz to često se koristi i dvorište za igre s pjevanjem i dvoranu vrtića. Pri uvježbavanju aktivnosti uvijek treba imati pripremljenu alternativnu mogućnost.

6. PJEVANJE U DJEČJEM VRTIĆU

Pjevanje je najteža i najsloženija glazbena aktivnost za djecu od prve do treće godine života, zato se i pojavljuje najkasnije. Pjevanje u dječjoj dobi mora biti prirodno, odnosno u skladu s osobinama svake faze razvoja raspona dječjeg glasa. Jedan od važnih načina za dobar razvoj dječjeg glasa je redovito pjevanje. Pjevanje prirodno potiče razvoj glasovnog aparata, jača glasnice, razvija njihovu funkcionalnu specifičnost, uvježbava glazbeno pamćenje, slušnu pažnju, tečnost i ispravnost govora. Istraživanja su pokazala kako pjevanje blagotvorno utječe na cijeli dječji organizam, a

osobito je povoljno za inteligenciju i razvoj jezika. Pozitivno djelujući na djetetovo zdravlje, pjevanje je specifična tjelovježba koja pospješuje razvoj prsnog koša, regulira rad brojnih sustava u tijelu, uključujući rad srca. Pjevanje je prekrasna aktivnost kojom se ubrzava rad, izražavaju osjećaji te pričaju priče. Odgojitelji bi djeci tijekom cijelog dana mogli puštati ili pjevati odgovarajuće pjesme, primjerice pjesme jutarnjeg pozdrava, prijelaza s jedne aktivnosti na drugu, radne pjesme koje pričaju priče, uspavanke, pozdravne pjesme za rastanak na kraju svakog dana. Također, ako odgojitelj svira neki instrument, uz pjevanje može i svirati. Kod aktivnosti pjevanja ubrajamo obradu pjesme i brojalice te glazbene igre.

Upute za pjevanje s djecom u dječjem vrtiću su:

- Nije dobro tražiti od djece da pjevaju glasno jer to šteti njihovim glasnicama. Tiho i visoko pjevanje je prirodno dječje pjevanje.
- Dječje pjevanje je pjevanje u prvoj oktavi, s eventualnim prijelazom na drugu oktavu. Opseg pjesama za mlađu skupinu (3-4 godine) je od e^1 do a^1 , za srednju skupinu (4-5 godina) je od d^1 do a^1 ili h^1 , a za stariju skupinu (5-7 godina) je od c^1 do c^2 , eventualno do e^2 .
- Prije početka pjevanja odgojitelj treba dati intonaciju na instrumentu, čime će izbjeći preduboko pjevanje.
- Kada djeca počnu sama pjevati pjesmu ili igru s pjevanjem, ne treba se obazirati na to je li to točno zadana intonacija jer djeca očito pjevaju onako kako im najviše odgovara. U tom slučaju ne zaustavljamo ih nego im se prilagođavamo i preuzimamo njihovu intonaciju.
- U predškolskom odgoju nikada ne cjepkamo pjesmu na fraze „kako bi djeca bolje naučila“
- Budući da djeca oponašaju odgojitelja, važno je biti svjestan da svojim glasom utječemo na njihovu boju glasa, izgovor teksta i uživljenost u pjesmu. Odgojitelj treba biti dobar uzor, jer će ona nesvjesno oponašati stisnuto grlo, loš izgovor i ostale pogreške odgojitelja.

7. GLAZBENE IGRE

Glazbene igre djeci pružaju mogućnost spontanog izražaja. Svirajući na raznim instrumentima stvaraju stihove za pjevanje i sviranje, ritmiziraju, izrađuju instrumente i više. Djeci je potrebno omogućiti samostalnost i spontanost te izražavanje svoje želje za stvaranjem. Odgojiteljev zadatak tijekom provođenja glazbenih igara je poticati djecu, kako bi se kroz glazbene igre izražavali i unaprijedili svoja znanja, dijeliti nove ideje sa djecom, poticati njihovu slobodu i osiguravati potrebne instrumente. Važno je da su djeca okružena različitim instrumentima kako bi se samostalno odlučila za neke (Stevanović, 2003).

U glazbene igre ubrajamo igre s pjevanjem, igre uz instrumentalnu pratnju, narodne plesove, slobodne plesove djece, glazbenu dramatizaciju, govorne igre za razvoj ritma poput brojalice i igara udaraljka. Igre za razvoj sluha u kojima djeca zapažaju osobine zvukova i tonova također pripadaju u glazbene igre (Manasteriotti, 1977).

7.1 Utjecaj glazbenih igara na razvoj djece

Sama igra ima velik značaj u procesu odgoja i obrazovanja. Kroz igru se razvijaju sposobnosti zapažanja i izražavanja (pamćenje, govor, mišljenje) te prirodna radoznalost. Igre omogućuju djeci stvaranje samostalne interpretacije, iskušavanje vlastitih mogućnosti i kreativnost. Pomažu im u prilagodbi na svijet i potiču razvijanje društveno–moralnih normi ponašanja. Djeca kroz igru stječu samopouzdanje, povjerenje i odrastaju. Osim što ih kroz igru trebamo glazbeno podučiti, trebamo ih i pripremiti za život te razne situacije s kojima će se susretati. Mnogi pedagozi ističu važnost igre u djetetovu razvoju pa tako Bognar (1986) kaže kako je sovjetski pedagog A. S. Makarenko isticao važnost sudjelovanja pedagoga s djetetom u igri, jer ako on samo podučava i zahtijeva, tada on ostaje strana osoba, netko tko nije blizak djetetu. Za njega je igra metoda rada i jednako je važna za dijete kao što je rad važan za odraslu osobu. Za njega prijelaz iz dječje igre u rad dolazi postupno i događa se polako, ali ističe i važnost odgoja u tom procesu čiji je zadatak igru organizirati tako da ostane igra, ali da se pomoću nje odgajaju osobine budućeg radnika koji će voljeti rad i prema

njemu se odnositi stvaralački. Igra je za dijete prilagodba na svijet oko sebe i na vlastite mogućnosti. Dijete asimilira (prihvaća) i akomodira (prilagođava sebi) događaje, ljude i stvari iz svoje okoline. Igra je sredstvo koje djetetu služi da dođe na višu razinu svog razvoja jer njom eksperimentira, otkriva i stvara (Nikčević-Milković, 2011). Dijete igru koristi za samoučenje. Kao što odrasli razmišljaju o situacijama u kojima se nalaze i donose odluke o njima, tako dijete o situacijama, ljudima, stvarima i događajima promišlja kroz igru i njene aktivnosti. Igra je najprirodnija stvar u djetetovu životu koja u potpunosti okupira njegovu pozornost i koncentraciju te kroz nju treba provoditi učenje. Djeca usmjeravaju pozornost na ono što im je zanimljivo, neobično i novo. Za vrijeme igre dijete osjeća radost i zadovoljstvo pa stvaranjem pozitivnih emocija i dobre energije bolje pamti sadržaje koje igra sadrži. Ukoliko dođe do „zasićenosti“ igrom i pada koncentracije, potrebno je napraviti kraću pauzu. Pedagozi imaju različita, često suprotstavljena mišljenja o utjecaju igre u odgojno-obrazovnom procesu. Pojedinci smatraju kako je ona čak štetna i nije ju moguće povezati s procesom učenja, dok ju neki ističu kao jedan od najvažnijih dijelova života općenito. Igra je zasigurno način izražavanja djeteta, unutrašnja potreba za kretanjem, djelovanjem i aktivnošću. Kasnije na igru utječu i čimbenici kao što su roditelji, odgojitelji iz vrtića, učitelji iz škole te šira društvena sredina, a obično su uključena i djeca iz susjedstva. Provedena su mnoga istraživanja kojima je cilj bio uvidjeti učinkovitost primjene igre u nastavi. Potvrđeno je kako učenje kroz igru rezultira bolje nego klasično učenje, to jest da sadržaji naučeni kroz igru ostaju u dugoročnom pamćenju djece te stvaraju bolju atmosferu među djecom (Milinović, 2015). Promatramo li dječju igru, možemo opaziti kako ona obiluje glazbenim elementima jer djeca pjevaju naučene pjesme, ali kroz igru izmišljaju i vlastite melodije. To je glazbena igra, šaranje tonovima i ritmovima, prirodni glazbeni izraz dječjeg raspoloženja (Požgaj, 1988).

7.2 Učenje pjesme po sluhu

Učenje pjesme po sluhu smatramo kao vrlo bitnu komponentu svake kvalitetne i produktivne glazbene igre. Kako bi se igra, prvenstveno ona s pjevanjem mogla dobro igrati, potrebno je prije svega poznavati glazbeni materijal koji je uz nju usko povezan.

Učenici u sadržaj pjesme moraju biti sigurni kako bi se težilo lijepom i izražajnom pjevanju. Prema autoru Rojko, učenje pjesme po sluhu relativno je jednostavan postupak poznat svakoj (dobroj) učiteljici i svakome (dobrom) učitelju. Proces učenja pjesme po sluhu ima sljedećih pet faza:

1. Upoznavanje pjesme- u prvom se redu misli na upoznavanje melodije. U tu svrhu učiteljica ili učitelj lijepo i izražajno pjevaju cijelu pjesmu uz pratnju na instrumentu. Osim pjevanjem učiteljice ili učitelja, pjesma se može upoznati i putem snimke, ali povremeno. Postoji i treća varijanta: samo sviranje na klaviru, koja se smatra najslabijom.
2. Obrada teksta- učitelj prvo čita tekst, a djeca ponavljaju. Ne preporuča se čitanje u ritmu pjesme. Svrha je toga postupka da svaki učenik pročitao tekst kako bi ga jednostavno upoznao i znao.
3. Učenje pjesme- prateći se instrumentom, učitelj otpjeva dio pjesme, smislenu cjelinu, a učenici za njim ponavljaju. Kraći se dijelovi ponavljaju više puta, učenici ih pamte, u konačnici spoje i pjevaju cijelu pjesmu. Pjesma se po sluhu uči metodom imitacije.
4. Analiza pjesme- odnosi se na opseg melodije, melodijsko i ritamsko kretanje te oblik pjesme. Analiza pjesme provodi se ovisno o glazbenim sposobnostima i dobnoj skupini djece.
5. Glazbena interpretacija- vrhunac i konačni ishod učenja pjesme po sluhu. Cilj je izražajno i lijepo pjevanje, muzikalnost, jasna dikcija i dinamičke različitosti. Ukoliko su navedene komponente ostvarene, ostvaren je i sam cilj učenja.

8. IGRE S PJEVANJEM

Glazbene igre s pjevanjem vrsta su pokretnih igara. Svaka od tih igara sadrži ustaljena pravila koja se primjenjuju tijekom pjevanja napjeva koji je djetetu vrlo pristupačan i jednostavan, što pozitivno utječe na razvoj sluha, glasa i pamćenja. Psihologija ukazuje na organsku povezanost pjesme i pokreta u djece predškolske dobi, stoga djeca, osobito mlađe skupine, uče sinkretički, tj. melodiju pjesme vežu za tekst pjesme i za određeni pokret. Svaka igra zahtijeva određene sposobnosti pokreta.

U igrama s pjevanjem primjenjuju se uglavnom osnovni pokreti: hod, trk, poskoci i kretanje ruku. Igre s pjevanjem jednako utječu na razvoj govornih i muzičkih sposobnosti djece, kao i na razvoj njihovih ritmičkih pokreta. U njima se govor, pjevanje i pokret ujedinjaju u skladnu, estetsku formu. Igre s pjevanjem izrazito su važne za glazbeni odgoj djeteta. Jednostavne riječi pjesama stvaraju konkretne predodžbe, koje često potiču djecu na pantomimsko izražavanje. Tekstovi pjesama obogaćuju dječji rječnik, proširuju njihova znanja o prirodi i okolini u kojoj žive, a stihovi kod djece razvijaju smisao za ljepotu i melodičnost riječi. Igre s pjevanjem također obuhvaćaju različite ritmičke pokrete kao npr. oponašanje radova odraslih, život u prirodi i u svijetu životinja. Mogu se izvoditi isključivo uz pjevanje bez instrumentalne pratnje. Isto tako, mogu se primjenjivati u svim dječjim vrtićima, jer za njihovu izvedbu nije potrebno ništa drugo osim ugodna glasa odgojitelja, odnosno pjevanja djece. Prema Manasteriotti, glazbene igre s pjevanjem dijele se na:

- igre s pjevanjem u krugu – kolu
- igre u koloni
- igre slobodnih oblika
- igre mješovitih oblika

8.1 Odabir igre s pjevanjem

O pravilnom odabiru igre uvelike ovisi njezina uspješna izvedba, pa se kod odabira ne vodimo samo glazbenim mogućnostima djece, nego i njihovom vještinom u izvođenju određenih pokreta. Pjesma koja se pjeva uz igru mora imati sve značajke dobre pjesme, opseg melodije treba biti manji od opsega glasa djece, a složene ritmove i duga trajanja noti u pjevanju potrebno je izbjegavati jer igra zahtijeva fizičke napore. Odgojitelj pjeva pjesmu i onda kada su pravila igre složenija i zahtijevaju povećan tjelesni napor djece. U takvim igrama djecu možemo podijeliti u dvije grupe koje se obavezno izmjenjuju, od kojih jedna pjeva, a druga izvodi pokrete. Za djecu mlađe skupine za početak se odabiru igre laganijeg tempa kako bi razvili vještinu pokreta. Tekstovi bi trebali biti što jednostavniji jer djeca znaju malen broj riječi, no to ne umanjuje važnost kvalitete teksta. Tekst treba biti razumljiv, što će potaknuti dječju maštu.

Djeca mlađe skupine najbolje svladavaju pokrete ruku i hoda u slobodnom obliku. Djeca starije skupine uspješnije koordiniraju svoje pokrete, hodaju u različitim formacijama i pokreti im mogu biti ritmizirani, npr. ritmički hod usklađen s pjevanjem, ili pantomimsko oponašanje radova uz pjevanje. Kada odgojitelj izabire igru, vodi se sadržajem i zahtjevima ostalih odgojnih područja i interesom djece. Sadržaje igara povremeno treba mijenjati kako bi se kod djece potaknuo emocionalni doživljaj. Prilikom izrade godišnjeg plana potrebno je predvidjeti usvajanje pojedinih igara. Manji broj igara omogućit će kvalitetniju izvedbu. Iz tog razloga su za mlađu skupinu predviđene četiri, a za srednju i stariju pet do šest igara s pjevanjem godišnje. Pjesma koja se pjeva uz igru mora odgovarati svim čimbenicima za kvalitetan odabir pjesme. Autorica Radočaj-Jerković (2012) navodi da su čimbenici za kvalitetan odabir pjesme za pjevanje u razredu sljedeći:

1. Estetska vrijednost pjesme
2. Primjerenost tekstualnog sadržaja pjesme dobi djece
3. Primjerenost opsega pjesme mogućnostima djece
4. Melodijska i ritamska zanimljivost pjesme
5. Logična melodioznost pjesme
6. Logičan spoj melodije i teksta pjesme
7. Tematska zanimljivost
8. Didaktička primjena pjesme u svrhu razvoja nekih budućih pjevačkih sposobnosti

8.2 Priprema za usvajanje igre s pjevanjem

Prije svega, odgojitelj mora sam potpuno usvojiti igru, što znači da će naučiti konkretno i izražajno pjevati pjesmu. Potrebno je pjevati intonativno čisto i vladati tekstom pjesme. Isto tako, treba dobro shvatiti pravilo igre i utvrditi način na koji će se prvi puta provesti s djecom. Od prvog susreta djece s igrom ovisi hoće li im se svidjeti igra i hoće li je rado izvoditi. U pripremi se također određuje što je za djecu u igri novo u glazbi, pokretu i sadržaju, te se odlučuje hoće li pjesmu izvoditi odgojitelj ili djeca i hoće li se pjesma učiti istodobno s izvođenjem igre ili prethodno. Pokazalo se da djeca uspješno usvajaju pjesmu istodobno s izvođenjem igre samo ako su pjesma

i pravilo igre vrlo jednostavni i laki. Većinom je bolje da djeca prethodno dobro nauče pjevati pjesmu te da je nakon toga izvode kao igru s pjevanjem. Verbalno objašnjavanje pravila igre neposredno prije izvođenja igre nije pokazalo dobre rezultate te je otežavalo organizaciju igre. Da bi se već prvo izvođenje igre s pjevanjem uspješno odvijalo u radosnom i veselom raspoloženju djece, potrebno je da djeca prethodno usvoje pravilo igre i to pogotovo ako se u popratnom tekstu za obradu pjesme opiše kako se igra izvodi. Za neke igre pripremaju se i rekviziti zbog pobuđivanja i održavanja interesa djece za igru.

8.3 Primjena igara s pjevanjem u dječjem vrtiću

Igre s pjevanjem u vrtiću se provode u svakoj pogodnoj prilici. Iako uglavnom odgojitelj stvara atmosferu za igru s pjevanjem, treba omogućiti djeci da izvode igre po vlastitoj inicijativi. Igre s pjevanjem također se mogu provoditi i za vrijeme boravka na zraku, pri čemu ne treba prisiljavati svu djecu da se uključe u igru, nego samo onu koja pokazuju interes i volju. U protivnom će igra izgubiti svoj vedar i radostan karakter. Igre s pjevanjem djeca mogu izvoditi i u programu dječjih svečanosti. U takvim nastupima jednako skladno moraju biti izvedeni i pokreti i pjevanje. Prednost unošenja igara s pjevanjem u programe svečanosti je to što pred nastup nisu potrebna posebna naporna i dugotrajna uvježbavanja. Ne smijemo smetnuti s uma da su igre s pjevanjem djeci potrebna duševna i tjelesna rekreacija.

8.4 Pravila igara s pjevanjem

Prilikom izvođenja igara s pjevanjem:

- S djecom vježbati držanje za ruke.
- Ne treba gubiti vrijeme inzistiranjem na krugu kod djece jasličke dobi i djece mlađe skupine.
- Kad se djeca upoznaju s novom igrom ili je još ne znaju dobro, odgojitelj pjeva sam, a djeca ga slijede igrajući se s njim, kao i kod obrade pjesme u pokretu.

- Ako je potrebno prije igre podijeliti djecu u parove, bolje je jednom otpjevati pjesmu uz hodanje metra u krugu, da je djeca čuju, pa tek za drugo pjevanje dijeliti djecu.
- Ako treba izabrati dijete koje će biti u sredini, pri prvom igranju obično odgojitelj igra tu ulogu

9. IGRE S PJEVANJEM U KRUGU- KOLU

Najveća skupina igara s pjevanjem su igre koje se izvode u obliku spojenog ili nespojenog kruga- kola. U ovoj vrsti igre djeca skladnim pokretima zajednički oponašaju i stvaraju sliku pojedinih prizora koje sadrži tekst pjesme. U nekim igrama radnju izvodi jedno dijete koje poziva ostalu djecu iz kruga da učine određene pokrete. Osim takvih pokreta koji odražavaju nekakvu radnju, često se izvode i pokreti koji nisu povezani sa značenjem teksta pjesme kao npr. hodanje sredinom ili rubom kola, elementarni plesni motivi i različiti ritmički pokreti. Izmjenjivanjem tih pokreta djeca nesvjesno počinju shvaćati strukturu kompozicije, koju mogu izraziti različitim pokretima. Zato je na početku potrebno napraviti kolo sa manje djece (deset ili dvanaest) i pri tome ih stalno podsjećati da održavaju oblik kola. Odgojitelj se može služiti raznim pomagalima kako bi olakšao djeci aktivnost. Može čak i nacrtati kružnicu na podu ili formirati dječje kolo oko nekog predmeta kružnoga oblika, a za lakše učenje trebao bi osigurati veću prostoriju sa što manje namještaja. Na početku igre odgojitelj mora djeci pokazati kako da drže ruke, kako djeca ne bi stekla loše navike koje je kasnije teško ispraviti. Držanje za ruku jako umara djecu, stoga treba mijenjati položaj. Držanje za ruku ograničava izvođenje drugih pokreta, koji često nisu usklađeni s pjevanjem.

Primjer: Igra „*Ide maca oko tebe*“

Igra započinje na način da učenici najčešće stoje ili sjede u krugu te pjevaju pjesmicu:

Ide maca oko tebe.

Pazi da te ne ogrebe.

Čuvaj mio rep, nemoj biti slijep.

Ako budeš slijep, otpast će ti rep!

♩=108

I - de ma - ca o - ko te - be, pa - zi da te ne o - gre - be,
 ču - vaj, mi - jo, rep. da ne bu - deš slijep.
 A - ko bu - deš slijep, ot - past će - ti rep.

SLIKA 1. PJESMA „IDE MACA OKO TEBE“ (PREUZETO IZ [HTTP://SELO.HR/DJECJE-IGRE-S-PJEVANJEM/](http://selo.hr/djecje-igre-s-pjevanjem/))

Dok učenici pjevaju pjesmicu jedan učenik kreće se po vanjskom dijelu kruga iza leđa ostalih učenika te u ruci nosi određeni predmet, najčešće maramicu ili lopticu. Na kraju pjesme taj predmet ostavlja iza leđa jednog od učenika. Tada taj učenik uzima maramicu ili lopticu te držeći taj predmet pokušava uloviti učenika koji mu je isti pustio iza leđa prije nego taj učenik otrči oko kruga i sjedne na njegovo mjesto. Ukoliko ga uspije uloviti vraća mu ostavljeni predmet i sjeda natrag na svoje mjesto, a ukoliko ga ne uspije uloviti preuzima njegovu ulogu te se igra nastavlja dalje.

10. IGRE U KOLONI

Igre koje se izvode u obliku ravne ili savijene linije, a u njima su djeca poredana jedan iza drugoga ili jedan do drugoga nazivaju se igre u koloni. Oblik igre je proizašao iz sadržaja pjesme gdje se spominje vlak, puž, red voća i sl. (Manasteriotti, 1988). U ovoj vrsti igre jedno dijete ima glavnu ulogu koja može pripasti i drugome djetetu pri ponavljanju. Pri stvaranju kolone, djeca pokretima i zvukovima oponašaju određenu stvar. Ovisno o broju djece, odgojitelji ih mogu podijeliti u dvije kolone. Cilj igre nije ostvaren ako odgojitelj ne potiče djecu na aktivno praćenje ritma i oponašanje istog preciznim i skladnim pokretima nogu koje prate promjene u tempu (Milinović 2015). Ako su plesni pokreti glavne uloge složeniji i zahtijevaju vježbanje, treba raditi planski i u tjelesnome i u glazbenome odgoju. Specifičnosti ovih igara su ritmički hod u koloni ili vrsti, održavanje ravnoteže na prijelazu iz skoka u stojeći stav. Treba paziti da se djeca uspravno drže, da izvršavaju svoje zadatke, poštuju pravila i usklade početak i svršetak određenog pokreta s pjevanjem ili glazbom (Manasteriotti, 1988).

Primjer: Igra „*Pilići*“

Djeca stoje u koloni. Jedno dijete stane nasuprot koloni, kretnjom oponaša kao da u ruci ima košaricu s hranom (ili uzdignutu pregaču u kojoj je hrana) i čini pokrete kao da sipa hranu pilićima, dok uz to pjeva pjesmu:

Pilići su mali zrnje zobat stali.

Malo nas, malo nas, dođi, Janko, među nas.

PILIĆI

Prijevod sa slovačkog

Pjevno

Pi - li - ċi su ma - li zr - nja zo - bat' sta - li.
Ma - lo nas, ma - lo nas, do - di, Jan - ko, me - đ u nas.

SLIKA 2. IGRA „PILIĆI“ (PREUZETO IZ MANASTERIOTTI, 1988: 80)

Kad završi s pjevanjem, odabere neko dijete iz kolone, koje stane uz njega, te zajedno sipaju hranu i pjevaju pjesmu. Tako se igra nastavlja dok u koloni ne ostane ni jedno dijete.

Budući da je pjesma vrlo jednostavna, a pokreti se izvode u statičnom položaju, igra ne čini djeci veće teškoće. Treba nastojati da se kretnje podrede ritmu pjesme. Na svaki takt dijete izvodi dvije kretnje: uzima zrnje i sipa zrnje.

11. IGRE SLOBODNIH OBLIKA

Igre slobodnih oblika su najsloženija, ali i najslobodnija skupina igara s pjevanjem. Igre se izvode u slobodnim oblicima koji ovise o sadržaju pjesme. Na primjer, djeca se love u trku, gdje pojedinci slobodno izvode neke radnje ili koriste kolektivne pokrete pantomime. Fiksirani i unaprijed određeni oblik igre kočio bi kreativnost svakoga pojedinog djeteta, no to ne znači da se ove igre ne mogu izvoditi u obliku kruga ili kolone. Odgojitelj rukovodi igrama i ne smije kočiti raspoloženje djece, ali usmjerava igru i može je prekinuti ako npr. postoji opasnost od ozljeđivanja pri lovljenju.

Primjer: Igra „Bim-bom“

Pokraj djece u skupini, sa strane je smještena „mačkina kuća“ (stol, stolica i sl.) pred kojom stoji „maca“. Djeca stoje u skupini i pjevaju:

Bim, bom, bom, bim, bim, bom, gori, gori macin dom!

Bježi patka s kanticom, ide gasit macin dom!

BIM - BOM Prijevod sa slovačkoga

1. Bim, bom, bom, bim, bim, bom, go - ri, go - ri ma - cin dom!
2. Bim, bom, bom, bim, bim, bom, go - ri, go - ri ma - cin dom!
3. Bim, bom, bom, bim, bim, bom, go - ri, go - ri ma - cin dom!
4. Bim, bom, bom, bim, bim, bom, go - ri, go - ri ma - cin dom!
5. Bim, bom, bom, bim, bim, bom, spa - šen već je ma - cin dom!

Bja - ži pat - ka s kan - ti - com, i - de ga - sit ma - cin dom.
Bja - ži ko - ka s lje - stvi - com, i - de ga - sit ma - cin dom.
Bja - ži za - ko s ve - dri - com, i - de ga - sit ma - cin dom.
Pas već vo - zi štr - calj - ku, i - de ga - sit va - tru zlu.
Va - tro - gas - ci hra - bri svi ple - šu s ma - com ra - do - sni -

SLIKA 3. „BIM-BOM“ (PREUZETO IZ MANASTERIOTTI, 1988: 104)

Prema tekstu pojedinih kitica trče djeca-životinje oponašajući kretnjama hod životinje koju predstavljaju. Svaka životinja na određeni način pomaže gasiti požar. U posljednjoj kitici poskakuju mačka i vatrogasci oko spašene kuće. Završetak se može ponoviti nekoliko puta. Prije uvježbavanja igre djecu treba upoznati s dužnostima vatrogasaca jer će to ubrzati uvježbavanje igre i pobuditi veći interes za igru.

12. IGRE MJEŠOVITIH OBLIKA

Igre mješovitih oblika kombinacija su dvaju ili više osnovnih oblika, npr. kolone i kola uz slobodne pokrete. U ovim igrama primjenjuju se jednostavna izražajna sredstva glazbe, pokreta i riječi, a sadržaji koje obuhvaćaju odnose se na živa bića i nežive predmete.

Primjer: Igra „*Na vratima*“

Dvoje djece predstavlja vrata, te se drže za ruke podignute uvis. Ostala djeca idu u koloni ispod vrata i pjevaju pjesmu:

*Otvorajte vrata, sva od suhog zlata.
Što se skriva iza njih, daj nam kaži sada ti.*

NA VRATIMA

V. Janusová, A. Brezovský

Brzo

O-tva-raj-te vra-ta, sva od su-hog zla-ta.

Što se skri-va i-za njih, daj nam ka-ži sa-da ti.

SLIKA 4. IGRA „NA VRATIMA“ (PREUZETO IZ MANASTERIOTTI, 1988: 107)

Kad završe s pjevanjem vrata se zatvore (djeca spuste ruke), kolona stane, a vrata se oglase „kukuriku“.

Dijete koje stoji blizu vrata kaže: „Vrata, vrata, otvorite se!“

Vrata: „Nećemo se otvoriti.“

Dijete: „Zašto?“

Vrata: „Moraš nas otključati.“

Dijete: „Nemam ključa.“

Vrata: „Ne treba ti ključ, kaži lozinku.“

Dijete: „Kokot.“

Vrata (otvore se, tj. djeca dignu ruke): „Uđi!“

Dijete koje je ušlo, postavi se uz dijete-vrata i pomaže mu držati ruke kao vrata. Ostala djeca se kreću u koloni i pjevaju istu pjesmu. Na posljednje riječi pjesme vrata se oglase: „Mu“. Dijete koje stoji najbliže vratima vodi isti razgovor s vratima kao i prvo. Kad izgovori lozinku „krava“, vrata se otvaraju, a dijete se postavi uz dijete-vrata. Igra se nastavlja tako dugo dok sva djeca ne načine duga vrata-tunel. Na kraju, svako dijete izvodi lozinku koju je izgovorilo na ulazu: kukuriku, mu, me, vau, mijau, itd.

13. METODOLOŠKI POSTUPCI PRILIKOM UČENJA IGRE I INDIVIDUALAN RAD S DJECOM

Bez metodološkoga pristupa, poznavanja želja i interesa djece, pristupa djeci u skladu s njihovim razvojem, odgojitelj ih ne može poticati na igru, rad i učenje. Metodološki postupci za poticanje na sudjelovanje i učenje igre:

1. Pobuđivanje interesa djece, riječima, različitim primjerima, rekvizitima i sl.
2. Pokazuje se djeci na koji način se igra izvodi. Pri tome odgojitelju pomažu djeca koja su vještija motorički i koja su zapamtila pokrete za razliku od ostale djece. Igra se prvi puta mora izvesti točno i skladno jer to uvelike utječe na učenje druge djece i ovisi hoće li djeca brzo usvojiti određene pokrete.
3. Igra se izvodi prvo s manjom skupinom djece, a postupno se uključuju preostala djeca (Manasteriotti 1981).

Ako neko dijete nije voljno sudjelovati u igri s pjevanjem, nikako ne smijemo primjenjivati prisilu niti zapovijed. Prvo treba pokušati saznati zašto dijete ne želi sudjelovati u igri. Ako je dijete svjesno svojih nedostataka, čest su uzrok slabija glazbena sposobnost djeteta ili slabija vještina djetetovih pokreta te se možda boji da će biti ismijano od ostale djece. U slučaju da nije riječ o slabijim glazbenim i

motoričkim sposobnostima, niti zdravstvenom stanju djeteta, individualnim radom možemo se približiti i pomoći djetetu da prevlada strah od javnoga nastupa i biti mu podrška u svladavanju teškoća igre. Isto tako, trebamo ga poticati da se samo uključi u igru. Bojažljivom ili sramežljivom djetetu odgojitelj može dati neku lakšu ulogu u igri i pomoći mu pri izvođenju zadatka koji je stavio pred njega. Dijete je poželjno pohvaliti za izvedenu aktivnost. Djeca s izraženijim glazbenim i pokretnim sposobnostima misle da uvijek moraju imati vodeću ulogu u igri, a takvoj djeci treba pojasniti da i ostala djeca žele i trebaju ponekad imati istu ulogu. U igrama s pjevanjem isto tako treba dobro pripaziti na fizički slabije razvijenu djecu i uvoditi stanke u igru kako bi se malo odmorili. Individualni rad s djecom sa manjim ili izraženijim sposobnostima uvijek se izvodi u obliku igre, npr. odgojitelj može pozvati jedno, dvoje ili troje djece da pomognu medvjediću ili lutki da nauči pjevati pjesmicu. Individualan rad s djecom planira se, a zapažanja i postignute ciljeve kao i rezultate poželjno je i bitno upisati u dosje djeteta (Manasteriotti, 1981).

14. ZAKLJUČAK

U zaključku, jedno je sigurno- glazba utječe na sve ljude, razvija emocije te potiče ljudsku maštu i kreativnost, zato glazba igra jako važnu ulogu kod djece i svojim prisustvom u predškolskoj ustanovi uvelike oplemenjuje dječji život. Kroz svakodnevne glazbene aktivnosti, u dječjem vrtiću postiže se neprocjenjivo ozračje, što pozitivno utječe na cjelokupan razvoj svakog djeteta. Odgojitelji bi trebali provoditi što više glazbenih aktivnosti jer glazba odgaja, a na taj će način kroz zabavu omogućiti djeci potrebne glazbene sadržaje. Kao što smo već razjasnili u radu, glazbene igre s pjevanjem imaju važnu ulogu osposobljavanja djece kako bi postali kompetentni korisnici glazbe već od malih nogu. Također, prisutnost igara s pjevanjem doprinijet će zanimljivosti i raznovrsnosti glazbenog poučavanja, djeca će biti pažljivija, a znanje koje su djeca stekla kroz glazbenu igru s pjevanjem ostat će u njihovom dugoročnom pamćenju i prenosit će se naraštajima.

15. LITERATURA

1. Bognar, L. (1986). *Igra u nastavi na početku školovanja*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima I*. Zagreb: Školska knjiga.
3. Gradištanac, A. (2017). *Razvoj glazbenih sposobnosti kroz glazbene igre*. Diplomski rad, Osijek.
4. Manasteriotti V. (1981). *Prvi susreti djeteta s muzikom: priručnik za roditelje i sestre odgajateljice u dječjim jaslicama*. Zagreb: Školska knjiga
5. Manasteriotti V. (1988). *Zbornik pjesama i igara za djecu*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Manasteriotti, V. (1977). *Muzički odgoj na početnom stupnju: methodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Marić Lj. i Goran Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno: metodički priručnik za odgojitelje, studente i roditelje*. Zagreb: Golden marketing- Tehnička knjiga.
8. Nikčević-Milković, A., Rukavina M., Galić M. ,(2011). *Korištenje i učinkovitost igre u razrednoj nastavi*. Život i škola, br. 25.
9. Požgaj, J. (1988). *Metodika nastave glazbene kulture u osnovnoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
10. Radočaj-Jerković, A., (2009). *Pjesma i pjevanje u općeobrazovnoj školi*. Diplomski rad, Muzička akademija/Filozofski fakultet, Zagreb.
11. Stevanović, M. (2003). *Predškolska pedagogija*. Rijeka: Andromeda d.o.o.

MREŽNI IZVORI

1. Milinović, M. (2015.) Glazbene igre s pjevanjem, *Artos - časopis za znanost umjetnost i kulturu* (<http://www.uaos.unios.hr/artos/index.php/hr/eseji-3/milinovic-m-glazbene-igre-s-pjevanjem>) (13.5.2020.)

Izjava o samostalnosti izrade rada

Ja, Petra Babić, studentica 3. godine redovnog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Učiteljskog fakulteta- Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek u Čakovcu, izjavljujem da sam ovaj završni rad izradila samostalno, uz pomoć mentora, višeg predavača Branimira Magdalenića.

Potpis:

Izjava o javnoj objavi rada

UČITELJSKI FAKULTET

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

ODSJEK U ČAKOVCU

IZJAVA

kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i javno objavi moj rad

PRIMJENA GLAZBENE KULTURE U DJEČJEM VRTIĆU- IGRE S PJEVANJEM

ZAVRŠNI RAD

u javno dostupnom institucijskom repozitoriju

ustanove Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta

i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).

U Zlataru, 1.7.2020.

Ime Prezime

PETRA BABIĆ

OIB

19486605574

Potpis
